

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

БАНКАРСКИ СЕКТОР У СРБИЈИ

Извештај за I тромесечје 2017. године

јун, 2017. године

Садржај:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ	3
1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије.....	3
1.2. Концентрација и конкуренција	4
2. ПРОФИТАБИЛНОСТ	6
2.1. Показатељи профитабилности	6
2.2. Структура резултата.....	8
2.3. Оперативни добитак.....	10
2.4. Оперативни расходи.....	11
3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	12
3.1. Ниво и структура	12
3.2. Класификована актива	14
3.3. Кредити.....	15
3.4. Проблематични кредити	17
4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА.....	24
4.1. Структура извора средстава	24
4.2. Депозити.....	25
4.3. Укупно кредитно задужење банака	27
4.4. Обавезе према иностранству	28
4.5. Субординиране обавезе	29
5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	30
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА	32
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА	33
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК.....	36
9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	37

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ

1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије¹

Банкарски сектор Србије је на крају марта 2017. године чинила 31 банка са дозволом за рад², са организационом мрежом од 1.716 пословних јединица (3 пословне јединице мање у односу на крај претходног тромесечја) и 23.798 запослених (49 мање у односу на крај претходног тромесечја).

Табела 1.1. Преглед одабраних параметара банкарског сектора Србије

(у млрд RSD, у %)

	Број банака	Актива		Капитал		Мрежа		Запослени	
		Износ	Учешће	Износ	Учешће	Број посл. јединица ¹⁾	Учешће	Број	Учешће
Банке у власништву домаћих лица	9	754	23,5%	139	21,8%	543	31,6%	6.297	26,5%
Државне	6	543	16,9%	79	12,4%	438	25,5%	5.211	21,9%
Приватне	3	211	6,6%	60	9,4%	105	6,1%	1.086	4,6%
Банке у власништву страних лица	21	2.454	76,5%	500	78,2%	1.173	68,4%	17.501	73,5%
Италија	2	867	27,0%	182	28,4%	243	14,2%	4.218	17,7%
Аустрија	3	499	15,5%	98	15,3%	210	12,2%	3.223	13,5%
Грчка	4	392	12,2%	94	14,8%	282	16,4%	4.195	17,6%
Француска	2	325	10,1%	51	7,9%	179	10,4%	2.259	9,5%
Остали	10	371	11,6%	75	11,8%	259	15,1%	3.606	15,2%
Укупно банкарски сектор	30	3.208	100,0%	639	100,0%	1.716	100,0%	23.798	100,0%

¹⁾ Пословне јединице обухватају све облике делова пословне мреже: централе, филијале, експозитуре, шалтери и друге пословне јединице.

Извор: Народна банка Србије.

У првом тромесечју 2017. године, настављен је тренд смањења укупног броја запослених у банкарском сектору Србије. Банкарски сектор запошљава 49 лица мање у првом тромесечју услед смањења броја запослених забележеног код 14 банака за укупно 133 лица, док је повећање броја запослених евидентирано код 13 банака за укупно 84 новозапослених. Промене у броју пословних јединица у првом тромесечју 2017. године су биле следеће: код 6 банака је смањен број пословних јединица за укупно 13 јединица, док је код 3 банке евидентирано повећање за укупно 10 пословних јединица.

¹ Сви подаци у Извештају дати су на основу извештаја које су банке дужне да достављају Народној банци Србије, а које нису ревидирали екстерни ревизори, нити је њихова исправност била предмет непосредне контроле Народне банке Србије.

² Bank of China Srbija a.d. Beograd добила је дозволу за рад 20.12.2016. године, али подаци о њеном пословању нису укључени у ову информацију.

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају марта 2017. године износила 3.208,0 млрд дин. (смањење за 1,0% у односу на крај 2016. године), а укупан билансни капитал 638,7 млрд дин. (повећање за 1,0% у односу на крај 2016.).

Банке у већинском власништву домаћих лица (приватних лица и Републике Србије) су у односу на претходно тромесечје номинално и релативно повећале тржишни удео (са 23,3% на 23,5%). Промена власништва код једне стране банке и прелазак у власништво домаћих правних лица, представља главни разлог горе наведене промене. Последично, учешће банака у већинском власништву страних лица је смањено (са 76,7% на 76,5%).

Доминантно учешће у банкарском сектору Србије и даље имају банке пореклом из Италије, Аустрије, Грчке и Француске (11 банака) са уделом у укупној билансној суми од 64,8% - незнатно смањење учешћа за 0,2 п.п. у односу на крај 2016. године.

1.2. Концентрација и конкуренција

Банкарско тржиште Србије и даље одликује задовољавајући степен конкуренције и ниска концентрација активности. Вредност Херфиндал-Хиршмановог³ индекса указује на одсуство концентрације у свим посматраним категоријама. Традиционално за банкарски сектор Републике Србије највише вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса забележене су код депозита (превасходно депозита становништва, док је најнижа вредност забележена код бруто кредита, укупних и датих становништву.

Табела 1.2.1. Показатељи концентрације и конкуренције
(учешће %)

	Првих 5 банака	Првих 10 банака	ННІ ¹⁾
Актива	54,7	77,7	811
Кредити бруто (укупни)	51,2	74,5	732
Кредити становништву	50,1	76,3	732
Кредити привредним друштвима	52,7	78,4	772
Депозити (укупни)	54,5	78,4	826
Депозити становништва	57,0	80,4	944
Приходи (укупни)	51,2	75,6	733
Приходи од камата	50,8	75,7	733
Приходи од накнада	57,2	80,5	877

¹⁾ Херфиндал-Хиршман индекс концентрације.

Извор: Народна банка Србије

Посматрано према категоријама нето билансне активе и депозита, током првог квартала текуће године дошло је до повећања тржишног учешћа десет највећих банака у Србији, тако да са стањем на дан 31.3.2017. године иста износе 77,6% и

³ Херфиндал-Хиршманов индекс концентрације се израчунава као сума квадрираних учешћа појединачних банака у укупној категорији која се посматра (актива, кредити, депозити итд.). Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

78,4%, респективно, док је насупрот томе код бруто кредита смањено њихово учешће на 74,5% .

Табела 1.2.2. Ранг листа десет највећих банака према критеријуму билансне активе
(у млрд РСД, у %)

	31/03/2016			31/12/2016			31/03/2017			Δ Г	Δ Т
	Износ	учешће	Ранг	Износ	учешће	Ранг	Износ	учешће	Ранг		
Banca Intesa A.D.- Beograd	478	15,7	1	551	17,0	1	550	17,1	1	—	—
Komercijalna banka A.D.- Beograd	410	13,5	2	400	12,3	2	382	11,9	2	—	—
Unicredit Bank Srbija A.D.- Beograd	305	10,0	3	332	10,2	3	317	9,9	3	—	—
Raiffeisen Banka A.D.- Beograd	238	7,8	4	254	7,8	4	260	8,1	4	—	—
Societe Generale banka Srbija A.D.- Beograd	225	7,4	5	236	7,3	5	245	7,6	5	—	—
Agroindustrijska komercijalna banka AIK banka akcionarsko društvo, Beograd	178	5,9	6	184	5,7	6	187	5,8	6	—	—
Eurobank A.D.- Beograd	141	4,6	7	151	4,6	7	150	4,7	7	—	—
Erste Bank A.D.- Novi Sad	121	4,0	10	143	4,4	8	145	4,5	8	↑	—
Banka Poštanska štedionica A.D.- Beograd	129	4,2	8	133	4,1	9	132	4,1	9	↓	—
Vojvođanska banka A.D.- Novi Sad	122	4,0	9	126	3,9	10	126	3,9	10	↓	—

Извор: Народна банка Србије

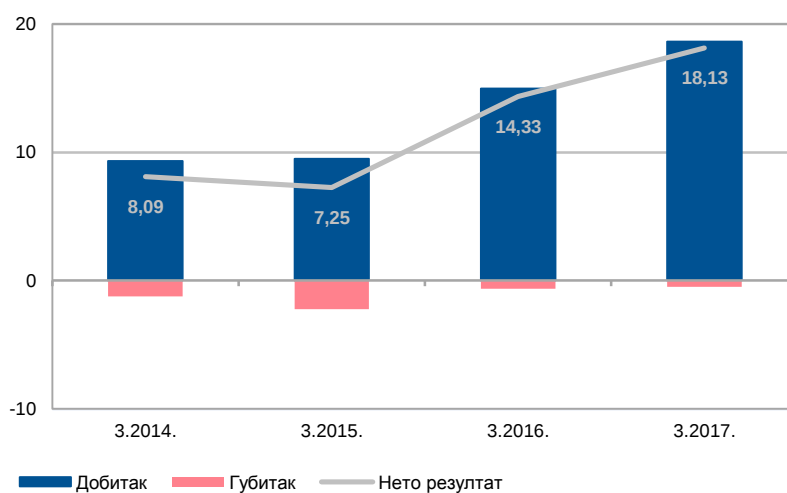
Структура десет највећих банака према висини билансне суме на крају марта 2017. године је непромењена, као и њихов редослед. Према висини билансне суме, водећа банка у Србији је и даље „Banca Intesa A.D. Beograd“, која је забележила пораст тржишног учешћа од 0,1 п.п. у односу на претходно тромесечје.

2. ПРОФИТАБИЛНОСТ

2.1. Показатељи профитабилности ⁴

Банкарски сектор је прво тромесечје 2017. године завршио са позитвним резултатом у износу од 18,1 млрд дин., што представља побољшање у односу на исти период претходне године.

Графикон 2.1.1. **Резултат пре опорезивања**
(у млрд RSD)

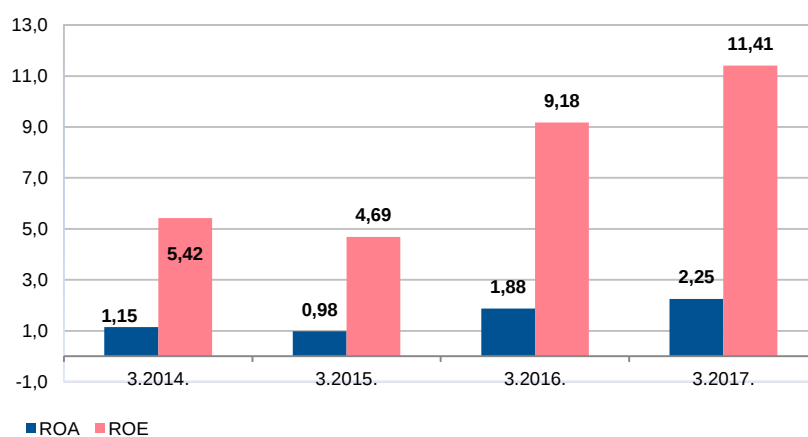
Извор: Народна банка Србије.

Од укупног броја банака са добитком у укупном износу од 18,6 млрд дин. су пословале 24 банке, док је 6 банака остварило негативан финансијски резултат у укупном износу од 0,5 млрд дин. Позиције добитка и губитка на нивоу банкарског сектора су концентрисане: 75,5% укупног добитка сектора одређује 7 банака са највећим нето добитком, док се 57,3% укупног губитка сектора односи на 1 банку са највећим нето губитком. Тржишно учешће свих 6 банака које на крају овог тромесечја послују са губитком је изразито ниско и износи 1,8%.

⁴ У складу с изменама регулативе из области рачуноводства (Контни оквир и обрасци финансијских извештаја), промењена је и методологија за израчунавање одређених показатеља профитабилности, почев од 31.12.2014. године.

Повећање профитабилности банкарског сектора на крају посматраног тромесечја 2017. године је праћено и повећањем показатеља профитабилности у односу на исти период претходне године и то како приноса на активу, тако и приноса на капитал. Принос на активу (ROA) на крају првог тромесечја 2017. године је износио 2,25% (повећање за 0,37 п.п. у односу на исти период 2016. године), док је принос на капитал (ROE) износио 11,41% (раст за 2,23 п.п. у односу на претходну годину).

Графикон 2.1.2. Показатељи профитабилности банкарског сектора
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Структура резултата

Најважнији фактор који је утицао на раст нето добитка је било повећање у делу осталих пословних прихода, који у првом тромесечју 2017. године износе 3,7 млрд дин. и већи су за 2,7 млрд дин. Највећи део овог повећања се односи на повећање прихода по основу смањења обавеза за 1,9 млрд дин. забележено код једне стране банке.

Други фактор по значају за побољшање профитабилности у посматраном тромесечју је даље смањење нето кредитних губитака, који износе 1,2 млрд дин., што је за 52,8% мање од остварених нето кредитних губитака у истом периоду 2016. године (2,5 млрд дин.). Разлог поменутих кретања јесу нижи нето расходи по основу индиректних отписа билансних позиција за 28,3% у односу на 2016. годину (са 2,4 млрд дин. смањени на 1,7 млрд дин.). Банке су забележиле нето приход по основу наплаћених отписаних потраживања у износу од 384 млн дин., за разлику од истог периода 2016. године када су по основу директног отписа имали нето расход од 334 млн дин. По основу резервисања за кредитно-ризичне ванбилансне позиције је остварен нето приход и у 2016. и у 2017. години, при чему нето приходи остварени у 2017. години износе 153 млн дин. (мањи за 62 млн дин. у односу на Т1 2016. године).

Обележје банкарског сектора Србије и у првом тромесечју 2017. године су остварени нижи нето приходи по основу камата, док су нето приходи по основу накнада овог тромесечја забележили повећање од 6,2% у односу на исти период претходне године.

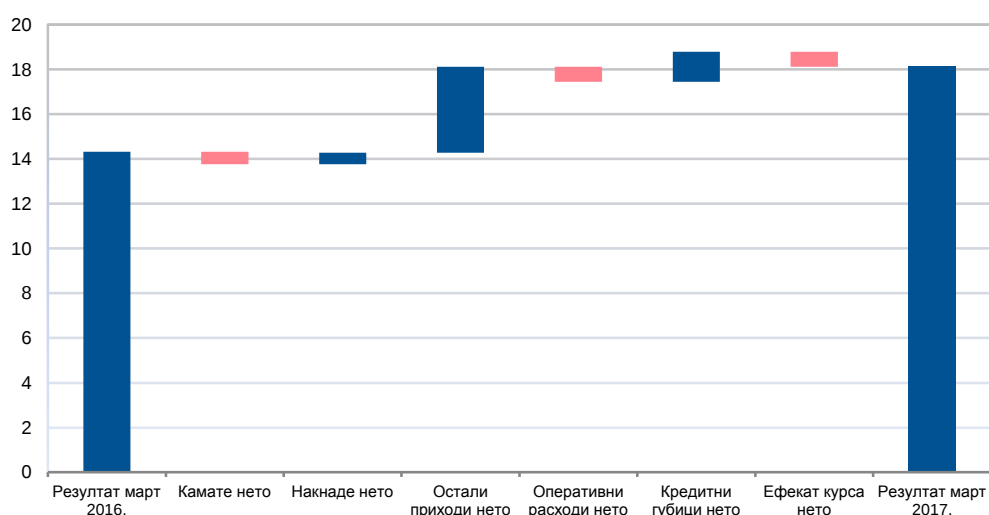
Остварени нето добитак по основу камата износи 30,5 млрд дин., што је за 1,8% мање у односу на прво тромесечје 2016. године. Наведено смањење је последица наставка тренда израженијег пада прихода по основу камата (смањење за 2,4 млрд дин. у поређењу са претходном годином), у односу на пад расхода од камата (смањење за 1,8 млрд дин. у односу на исти период претходне године). У првом тромесечју 2017. године банкарски сектор је остварио 74,7% укупних прихода од камата по основу кредита, 20,4% по основу хартија од вредности и 2,1% по основу депозита, док је на страни расхода по основу камата учешће расхода по основу депозита најзначајније, са 73,4%, следе кредити са 18,7% и хартије од вредности са 6,4%. Највеће смањење забележено је код прихода од камата по основу динарских кредита - за 6,2% (за 1,8 млрд дин.). У структури укупних расхода по основу камата, највеће смањење је забележено код расхода камата по основу девизних депозита (за 1,1 млрд дин. или 37,7%).

За разлику од прихода и расхода по основу камата, који нису достигли ниво из истог периода 2016. године, приходи и расходи по основу накнада и провизија су виши за 6,9% и 8,5% респективно, што је кумулативно утицало на пораст нето прихода по основу накнада и провизија за 6,2%, односно за 514 млн дин.

На крају првог тромесечја 2017. године, нето добитак по основу хартија од вредности износи 1,4 млрд дин. и за 1,1 млрд дин. је виши у односу на претходну

годину. Поменуто повећање је последица виших нето прихода евидентираних код финансијских средстава намењених трговању (за 676 млн дин.), финансијских средстава расположивих за продају, као и код оних који се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха, док је у пословима заштите од ризика (деривати намењени заштити од ризика) остварен нето расход. У оквиру финансијских средстава намењених трговању, најзначајнији су приходи и расходи од промене вредности деривата намењених трговању, са учешћем од преко 90% и нето приходом од 783 млн дин.

Графикон 2.2. Структура резултата
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Нето ефекат промене курса динара на резултат банкарског сектора Србије на крају првог тромесечја 2017. године је био позитиван с обзиром да је остварен нето приход у износу од 1,6 млрд дин., иако је реч о смањењу од 29,9% у односу на нето приход остварен у истом периоду 2016. године. Курсне разлике које се односе на девизна потраживања и обавезе имале су за последицу нето расходе банкарског сектора у износу од 3,3 млрд дин. (у 2016. години по овом основу је забележен нето расход од 8,0 млрд дин.), док је по основу курсних разлика које се односе на потраживања и обавезе са уговореном девизном клаузулом остварен нето приход у износу од 4,9 млрд дин. (у истом периоду 2016. години по овом основу је забележен нето приход од 10,2 млрд дин.).

Табела 2.2. Промене кључних елемената профитабилности банака
(у млн РСД)

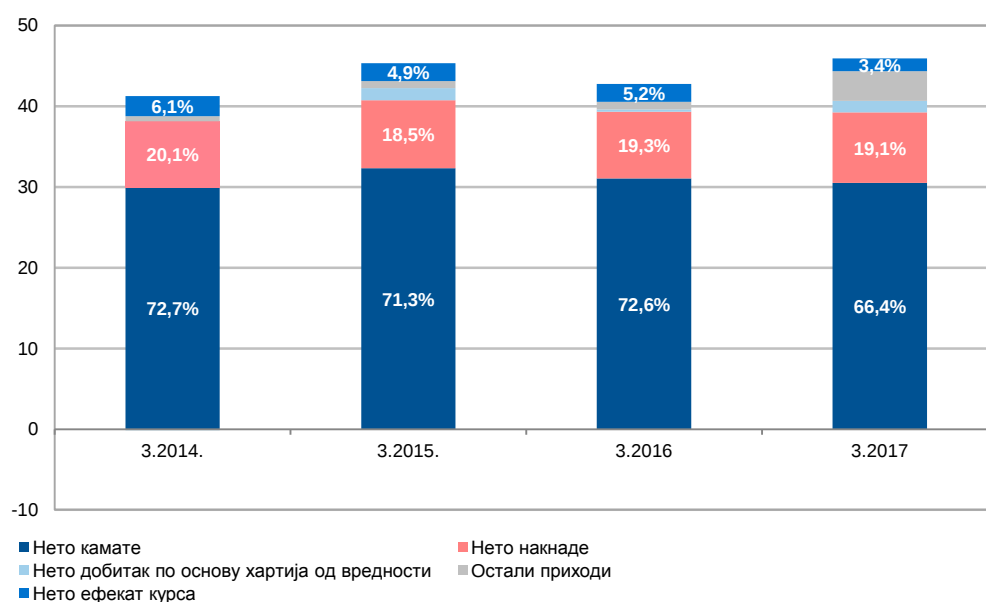
	Резултат	Камате нето	Накнаде нето	Кредитни губици	Ефекат курса
31/03/2017	18.131	30.484	8.759	-1.197	1.555
31/03/2016	14.331	31.048	8.246	-2.537	2.218
Промена:	27%	-2%	6%	-53%	-30%
	↑	↓	↑	↑	↓

Извор: Народна банка Србије

2.3. Оперативни добитак

Укупан оперативни добитак банкарског сектора на крају првог тромесечја 2017. године је износио 45,9 млрд дин. и већи је за 7,3% у односу на исти период 2016. године. Повећање оперативног добитка у највећој мери је резултат повећања осталих прихода, претходно описаних као кључног генератора оствареног добитка.

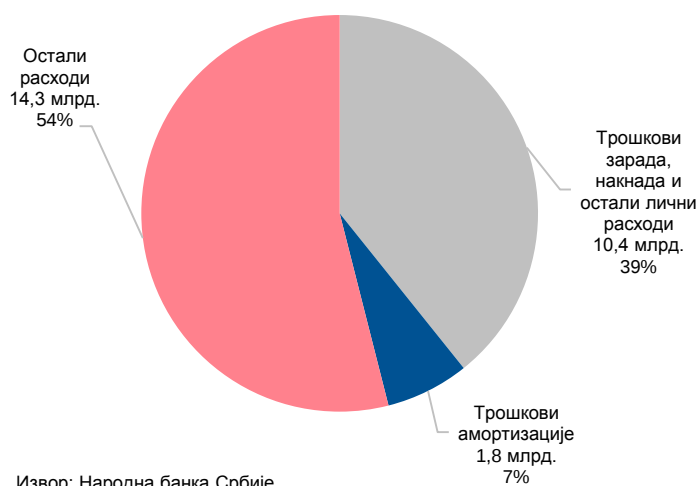
Графикон 2.3. Структура оперативног добитка
(у млрд RSD, у %)

2.4. Оперативни расходи

Оперативни расходи⁵ банкарског сектора Србије за прво тромесечје 2017. године износе 26,6 млрд дин. и повећани су за 2,6% у односу на оне остварене у истом периоду претходне године. У оквиру оперативних расхода повећање је код трошкова који се односе на зараде, накнаде зарада и остале расходе у вези са запосленима за 2,2% (који чине 39,3% укупних оперативних расхода) и код категорије „Остали расходи“ за 3,6% у односу на исти период 2016. године (а која чини 53,9% оперативних расхода). Трошкови амортизације (који чине 6,8% оперативних расхода) су смањени за 2,7%.

Графикон 2.4. Структура оперативних расхода
31. март 2017.

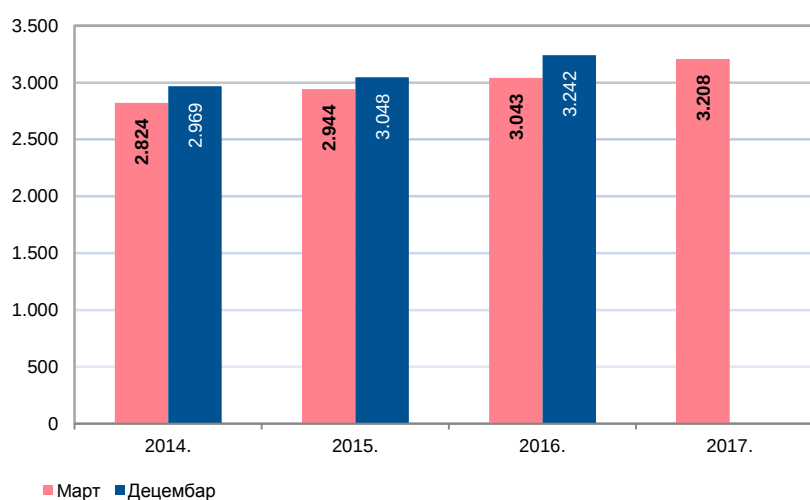
⁵ Оперативни расходи обухватају: трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе, трошкове амортизације и остале расходе (материјала, производних услуга, нематеријалне трошкове...), у складу са измењеном методологијом.

3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Ниво и структура

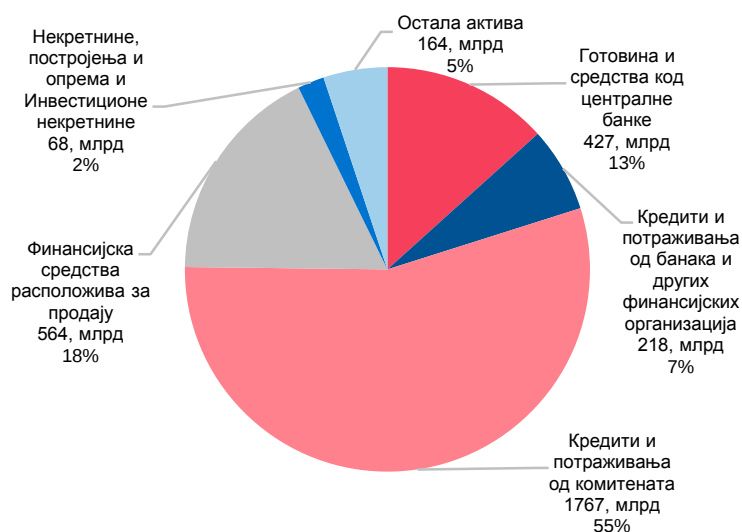
Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају марта 2017. године износила 3.208,0 млрд дин., што представља пад од 33,5 млрд дин., односно 1,0% у односу на крај 2016. године.

Графикон 3.1.1. **Укупна нето актива банкарског сектора**
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Доминантан удео у нето активи банкарског сектора има категорија кредита и потраживања са 61,9% (као резултат пословних модела банака заснованих на традиционалним кредитно-депозитним пословима), уз тенденцију пораста од 1,5 п.п. у поређењу са крајем претходног тромесечја. Поред ове категорије, значајно је учешће финансијских средстава расположивих за продају (17,6%) и готовине и средстава код централне банке (13,3%), који су у посматраном тромесечју исказале пораст учешћа од 0,5 п.п. односно смањење за 1,6 п.п. респективно.

Графикон 3.1.2. Структура aktive банкарског сектора
31. март 2017.

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.1. Промена кључних позиција aktive банкарског сектора

(у млн RSD, у %)

	износ	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016
Готовина и средства код централне банке	426.910	-57.206	-12.716	-11,8%	-2,9%
Кредити и потраживања	1.984.882	26.645	135.485	1,4%	7,3%
Од банака и ДФО	218.187	7.829	11.730	3,7%	5,7%
Од комитената	1.766.694	18.816	123.755	1,1%	7,5%
Финансијска средства	673.641	-489	48.555	-0,1%	7,8%
По фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	22.212	926	3.046	4,3%	15,9%
Која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	7.726	1.295	3.478	20,1%	81,9%
Расположива за продају	563.895	8.979	59.782	1,6%	11,9%
Која се држе до доспећа	79.808	-11.689	-17.750	-12,8%	-18,2%
Некретнине, постројења и опрема	51.766	-664	155	-1,3%	0,3%
Инвестиционе некретнине	16.149	-750	-1.452	-4,4%	-8,2%
Остало	54.621	-1.073	-5.350	-1,9%	-8,9%
Укупна билансна сума банкарског сектора	3.207.967	-33.537	164.677	-1,0%	5,4%

Извор: Народна банка Србије.

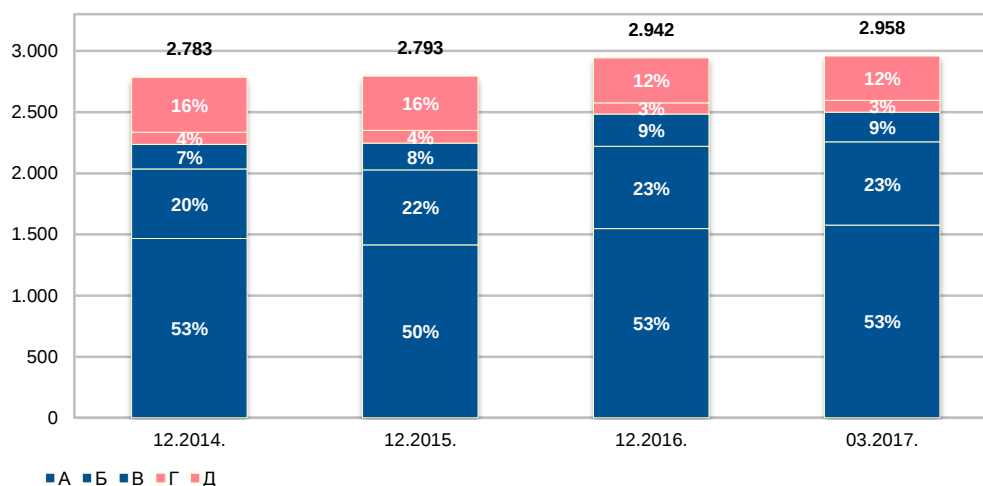
3.2. Класификована актива

Укупна класификована (билансна и ванбилансна) актива на крају марта 2017. године износи 2.958,3 млрд дин. и већа је за 16,5 млрд дин. (0,6%) у односу на крај претходног тромесечја. Билансна актива која подлеже класификацији је забележила смањење за 0,7 млрд дин., а ванбилансне ставке које се класификују су повећане за 17,1 млрд дин. У оквиру структуре билансних ставки које се класификују, најзначајније промене су биле код дугорочних кредита, који су се повећали за 20,3 млрд дин. (и учешће у укупној билансној активи која подлеже класификацији на 68,1%), и код депозита код банака и остале билансне aktive, које су се смањиле за 16,7 млрд дин. и 6,4 млрд дин. респективно. У оквиру ванбилансних ставки, највеће апсолутно повећање је било евидентирано код неискоришћених преузетих обавеза за 18,1 млрд дин. Ова категорија учествује са 60,4% у укупним класификованим ванбилансним ставкама.

Најзначајнија промена у структури класификације билансне aktive у односу на претходно тромесечје је повећање билансних ставки из најбоље категорије А, за 19,9 млрд дин. (највише у делу краткорочних и дугорочних кредита), док је билансна актива класификована у све остале категорије Б, В, Г и Д смањена за 5,9; 8,7; 2,7 и 3,2 млрд дин. респективно. Последишно, побољшана је и сама структура, јер је дошло до смањења учешћа две најлошије категорије за 0,3 п.п., тако да је учешће „лоше active“ у укупној класификованој билансној активи 18,9%.

Повећање укупних ванбилансних ставки које се класификују за 17,1 млрд дин. је резултат повећања категорије А и Б (за 10,1 и 12,9 млрд дин. респективно), највећим делом код неискоришћених преузетих обавеза. Међутим, услед повећања код категорије Г за 5,9 млрд дин. и смањења код категорије В за 11,4 млрд дин. учешће ванбилансне „лоше active“ повећано је са 4,5% на 5,1% у укупно класификованим ванбилансним ставкама.

Графикон 3.2. Укупна класификована актива
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Уступљена потраживања у првом тромесечју 2017. године износе 8,2 млрд РСД. Износ уступљених потраживања у првом тромесечју 2017. године је нижи у односу на четврто тромесечје 2016. године када је остварен историјски посматрано највиши ниво уступања потраживања у једном тромесечју од 25,1 млрд дин. Разлог оваквом кретању јесте „чишћење“ биланса банака на крају пословне 2016. године, односно, тежња банака да се кроз побољшање квалитета кредитног портфолија оствари виши ниво профитабилности рефлектован кроз завршне рачуне банака.

Као последица наведених кретања, обрачуната регулаторна резервисања за биланс су у првом тромесечју забележила смањење за 5,7 млрд дин. (1,4%) и износе 405,5 млрд дин. Код обрачунатих регулаторних резервисања за ванбиланс бележи се, такође, смањење за 0,3 млрд дин. (2,0%) и износе 14,6 млрд дин.

Услед наведених промена и укупна потребна резерва за процењене губитке по основу кредитног ризика (која се за сваког дужника утврђује као позитивна разлика регулаторних резервисања, с једне стране и збира исправке вредности билансне активе и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама) је у истом периоду смањена за 5,8 млрд дин. односно за 3,5% на ниво од 160,6 млрд дин.

3.3. Кредити

Током првог тромесечја 2017. године, бруто кредити банкарског сектора Србије у номиналном износу су се повећали за 11,2 млрд дин. и износе 1.984,0 млрд динара, што представља квартални раст од 0,6%. Када се кредитна активност банкарског сектора посматра на нето нивоу (после умањења за исправку вредности), кредити бележе раст од 0,8%.

Повећање кредитне активности на бруто нивоу је најизраженије у сектору становништва и то за 2,9% (тј. 21,5 млрд дин. више у односу на крај претходног тромесечја), док је највеће негативно кретање евидентирано у сектору финансија и осигурања, где се бележи смањење за 39,3% (односно 9,7 млрд дин. у односу на претходно тромесечје), конкретно највише код домаћих банака. Номинално повећање кредитне активности на бруто нивоу забележено је и у сектору привредних друштава (2,2 млрд дин. више у односу на крај претходног тромесечја, односно, 0,2%), тако да је овај сектор и даље најзаступљенији са учешћем од 44,5% у укупним бруто кредитима.

Смањење исправке вредности укупних кредита за 2,5 млрд дин. на нивоу банкарског сектора се претежно дугује мањим исправкама забележених код кредита одобрених привредним друштвима за 3,1 млрд дин., док се у мањој мери поменуто смањење приписује исправкама код кредита финансијском сектору и осигурању. Највећи проценат ⁶ исправке кредита је евидентиран код сектора предузетника

⁶ Не рачунајући сектор других комитената у оквиру којег су банке и правна лица у стечају.

(15,6%), док је код привредних друштава и становништва (као најважнијих сектора) исправљено 11,3% и 6,1% респективно.

Табела 3.3. Промена нивоа бруто кредита

(у млн RSD, у %)

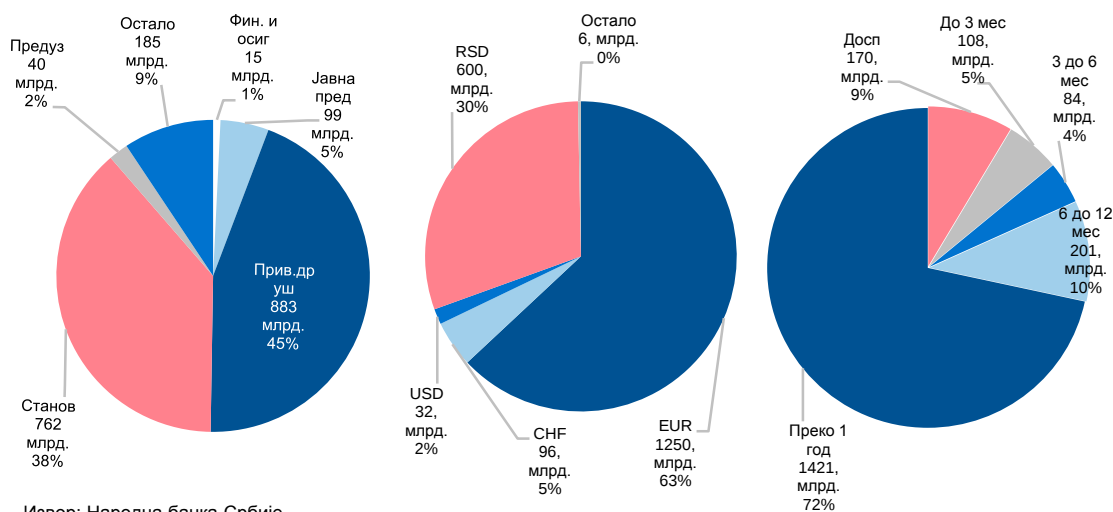
	износ	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/03/2017	31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016
Сектор финансија и осигурања	14.978	-9.679	1.153	-39,3%	8,3%
Јавни сектор	30.010	-793	-282	-2,6%	-0,9%
Јавна предузећа	99.180	-4.585	-43.053	-4,4%	-30,3%
Становништво	762.153	21.497	79.103	2,9%	11,6%
Привредна друштва	883.554	2.177	76.421	0,2%	9,5%
Страна лица и стране банке	26.721	-1.324	3.325	-4,7%	14,2%
Остали сектори	167.416	3.904	-12.253	2,4%	-6,8%
Укупни кредити	1.984.012	11.197	104.414	0,6%	5,6%

Извор: Народна банка Србије

Када се посматра валутна структура кредита банкарског сектора Србије, на крају првог тромесечја 2017. године, удео девизних и девизно индексираних кредита износи 69,7%. Доминантна валута индексације кредита у банкама у Србији је евро, са уделом од 63,0% (односно 90,3% у укупним бруто девизним и девизно индексираним кредитима), што представља, поред номиналног и релативно смањење у односу на крај 2016. године. Следе кредити у швајцарским францима и америчким доларима са уделима од 4,9% (7,0% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита) односно 1,6% (2,3% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита), респективно, релативно и номинално смањење кредита у швајцарским францима и повећање у америчким доларима.

На динарски портфолио се на крају првог тромесечја 2017. године односило 30,3% укупних бруто кредита, што је незнатно више него претходног тромесечја (29,6%) услед повећања готовинских кредита (за 16,2 млрд дин.). Од кредита пласираних са девизном клаузулом, највећи раст су имали кредити привредним друштвима за обртна средства и ликвидност (за 5,0 млрд дин.) и стамбени кредити становништву за 4,3 млрд дин. а највећи пад кредити јавним предузећима за обртна средства и ликвидност (за 3,5 млрд дин.).

Графикон 3.3. Структура бруто кредита банкарског сектора
(у млрд RSD)

Посматрано по преосталој рочности, структура бруто кредита није значајније промењена: удео краткорочних и дугорочних бруто кредита је 18,4% и 71,6% респективно, доспели кредити учествују са 8,6%, а учешће кредита по виђењу је 1,4%.

3.4. Проблематични кредити

Праћење нивоа и тренда проблематичних кредита (NPL) од велике је важности за идентификовање могућих проблема у наплати потраживања и праћење кредитног ризика, будући да ови кредити и са њима повезани индикатори представљају показатеље погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Такође, додатна анализа NPL у односу на извршене исправке њихове вредности, регулаторна резервисања и капитал даје увид у могућности банкарског сектора да апсорбује губитке који настају као последица NPL.

У складу с методологијом коју примењује Народна банка Србије, под NPL се подразумева стање укупног преосталог дуга сваког појединачног кредита (укључујући и износ доцње):

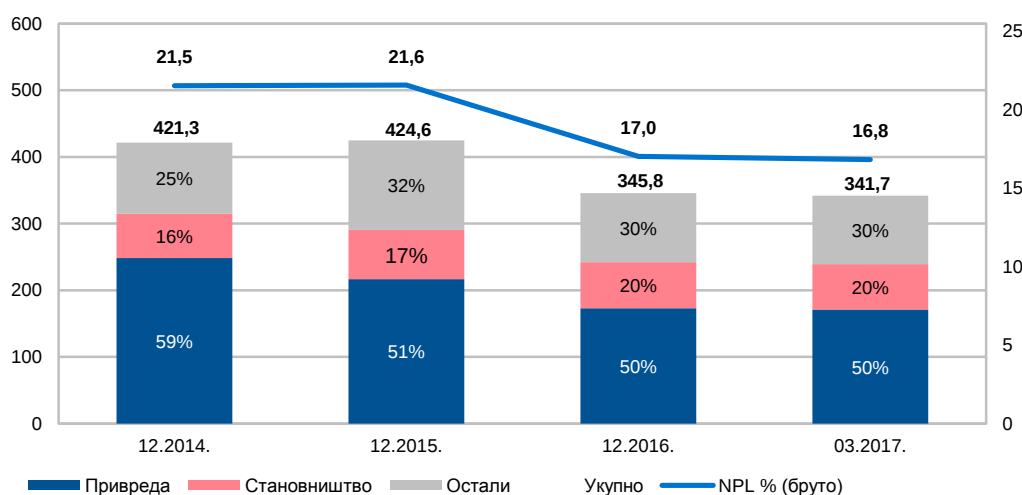
- по основу кога дужник касни са отплатом главнице или камате 90 и више дана од иницијалног рока доспећа;
- по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је одложено њено плаћање;

- по основу ког дужник касни мање од 90 дана али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

Бруто проблематични кредити (брuto NPL)

Тренд смањења укупних бруто NPL кредита банкарског сектора је настављен и у првом кварталу 2017. године, током којег су бруто проблематични кредити смањени за 4,0 млрд дин., на ниво од 341,7 млрд дин. Пад је евидентиран у свим посматраним секторима, осим јавних предузећа и сектора приватних домаћинстава и пољопривредних произвођача. На смањење бруто NPL⁷ кредита директни отписи су утицали са 3,9 млрд дин., док је допринос уступања билансних потраживања био скромнији и износио је 0,5 млрд дин.

Графикон 3.4.1. Бруто проблематични кредити (NPL)
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

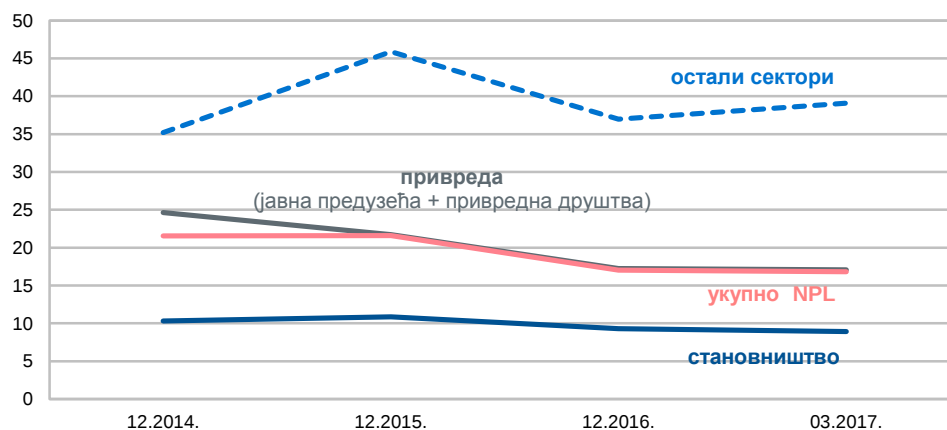
Пад бруто проблематичних кредита за 1,2%, уз незнатни раст укупних кредита за 0,1% условио је пад показатеља учешћа NPL у укупним бруто кредитима, за 0,2 п.п. у односу на крај претходног тромесечја, на ниво од 16,8%.

Посматрано по секторима, и даље се највећи део бруто NPL кредита односи на привредна друштва (155,7 млрд. дин. на крају марта 2017. године), при номиналном износу који се смањио за 2,0 млрд. дин. (1,3%) и учешћу у укупним проблематичним кредитима које је непромењено (45,6%). Следе нефинансијска правна лица у стечају, чији NPL кредити износе 80,3 млрд дин. (81,1 млрд дин. на крају 2016. године), уз такође непромењено учешће од 23,5%.

⁷ Обрачунато на основу података из извештаја NPL 3 које банке достављају НБС.

Код сектора становништва бруто NPL кредити износе 68,4 млрд динара, што чини 20,0% укупних кредита.

Графикон 3.4.2. Показатељ бруто NPL кључних сектора (у %)

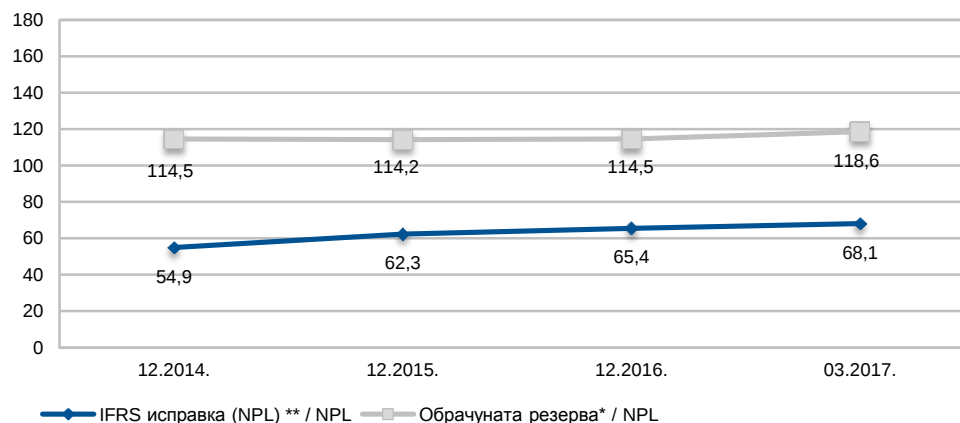

Извор: Народна банка Србије.

Покриће проблематичних кредита

На крају првог тромесечја 2017. године, покриће укупних бруто проблематичних кредита обрачунатом резервом за процењене губитке по билансним ставкама, износило је 118,6%, док је покриће припадајућом исправком вредности достигло износ од 68,1%.

Графикон 3.4.3. Покриће проблематичних кредита (у %)

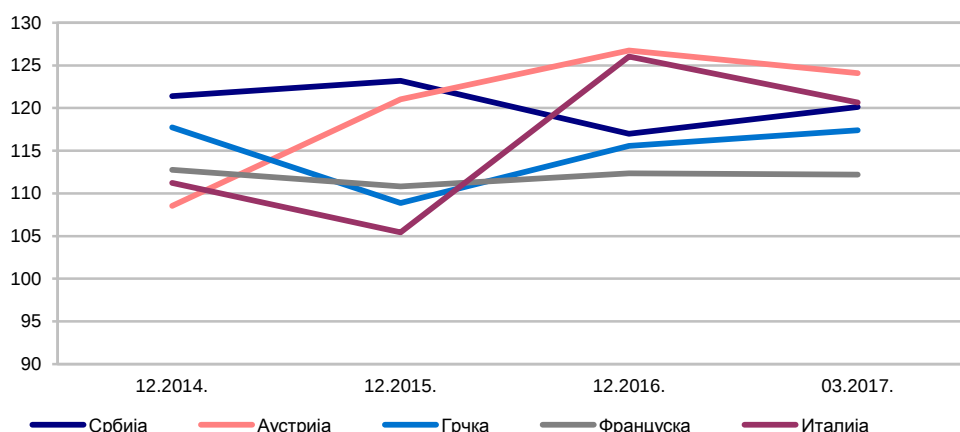
* Обрачуната резерва за процењене губитке по билансним потраживањима (тзв. Loan loss reserve);

** Исправка вредности проблематичних кредита;

Извор: Народна банка Србије.

Подаци указују да је покривеност бруто проблематичних кредита обрачунатом резервом константно на високом нивоу, док ниво покрића припадајућим исправкама вредности исказује континуирани тренд раста.

Графикон 3.4.4. Покриће* проблематичних кредита по земљама порекла власништва банака у Србији (у %)

* Обрачунатом резервом за билансну изложеност.
Извор: Народна банка Србије.

Проблематични кредити привредним друштвима

Бруто проблематични кредити привредним друштвима на крају првог тромесечја 2017. године износе 155,7 млрд дин. и мањи су за 2,0 млрд дин. (за 1,3%) у односу на крај претходног тромесечја, превасходно услед секторске прерасподеле (3,9 млрд дин.) и отписа (1,1 млрд дин.).

Табела 3.4.1. Промене нивоа бруто проблематичних кредита привредних друштава по кључним привредним гранама

(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
Прерађивачка индустрија	59.486	-1.153	-9.384	-1,9%	-13,6%
Трговина	39.113	962	-6.900	2,5%	-15,0%
Грађевинарство	23.317	-1.177	-4.375	-4,8%	-15,8%
Образовање и пословање некретнинама	20.736	-602	-3.741	-2,8%	-15,3%
Пољопривреда	4.104	38	-1.867	0,9%	-31,3%
Саобраћај, хотели/ресторани, комуник.	8.561	-52	-1.742	-0,6%	-16,9%

Извор: Народна банка Србије

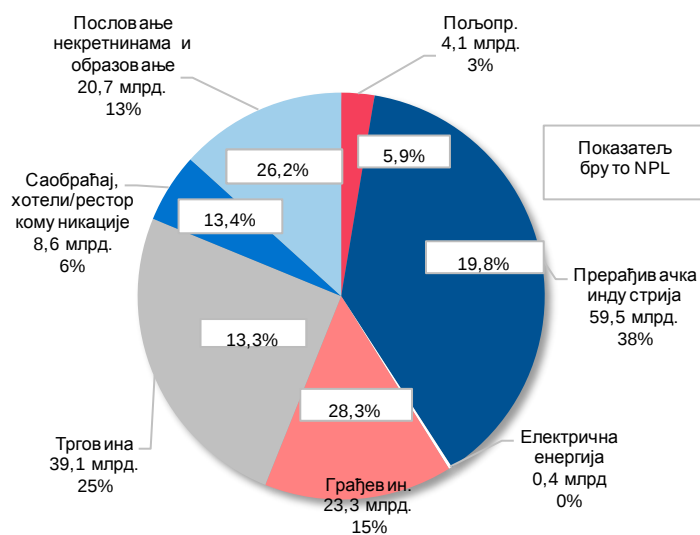
Посматрано по привредним гранама, у укупним проблематичним кредитима привредних друштава и даље највећи удео имају прерађивачка индустрија (удео од 38,2%, уз бруто NPL показатељ од 19,8%), трговина (удео од 25,1%, уз бруто NPL показатељ од 13,3%) и грађевинарство (удео од 15,0%, уз бруто NPL показатељ од 28,3%). Овог тромесечја код свих грана, осим трговине и пољопривреде, је приметно смањење NPL показатеља. Најзначајније смањење је код грађевинарства, прерађивачке индустрије и саобраћаја (за 2,0 п.п., 0,3 п.п. и 0,3 п.п. респективно).

Табела 3.4.2. Показатељ бруто NPL-а за привредна друштва по гранама
(у %)

	31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31/12/2016	31/03/2016
Грађевинарство	28,3%	-2,0	-9,4
Пословање некретнинама и образовање	26,2%	-0,2	-4,6
Прерађивачка индустрија	19,8%	-0,3	-4,3
Трговина	13,3%	0,2	-4,5
Пољопривреда	5,9%	0,2	-3,2
Саобраћај	13,4%	-0,3	-5,4

Извор: Народна банка Србије

Графикон 3.4.5. Структура проблематичних кредита
привредних друштава
31. март 2017.

Извор: Народна банка Србије.

Проблематични кредити физичким лицима⁸

Учешће бруто проблематичних кредита физичких лица је испод просека укупног портфолија и на крају првог тромесечја 2017. године износи 9,6%, што је за 0,4 п.п. ниже у односу на крај претходног тромесечја.

Проблематични кредити физичким лицима су на крају првог тромесечја 2017. године износили 82,6 млрд дин. и смањени су за 1,3% у односу на крај претходног тромесечја. Смањење су забележиле све врсте кредита, осим готовинских кредита и прекорачења по текућим рачунима.

Табела 3.4.3. Промене нивоа бруто проблематичних кредита физичким лицима по наменама
(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
Стамбени кредити	30.129	-962	-2.829	-3,1%	-8,6%
Готовински кредити	21.264	134	-1.609	0,6%	-7,0%
Кредитне картице	4.416	-54	-589	-1,2%	-11,8%
Минусни салдо по тек. рачунима	4.098	83	-186	2,1%	-4,3%
Потрошачки кредити	3.780	-101	72	-2,6%	2,0%
Остало	18.940	-165	-541	-0,9%	-2,8%
Укупно	82.627	-1.066	-5.682	-1,3%	-6,4%

Извор: Народна банка Србије.

Категорија кредита за стамбену изградњу има доминантан удео, како у кредитној активности према физичким лицима у којој учествују са 42,1%, тако и у износу бруто NPL који се односе на ова лица (36,5%). Следећи по значају су готовински кредити, са учешћем од 34,6% у укупним кредитима физичким лицима и 25,7% у укупним NPL ових лица.

Табела 3.4.4. Показатељ NPL-а за физичка лица по намени
(у %)

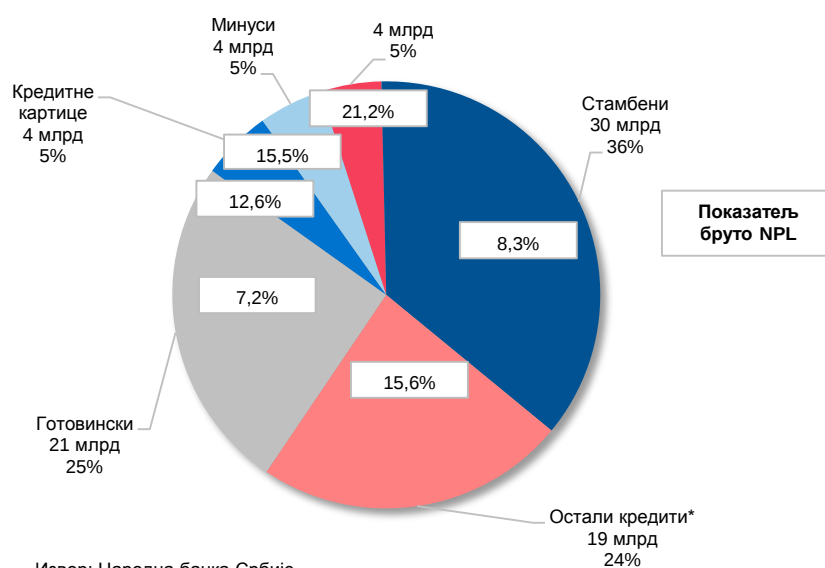
	31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31/12/2016	31/03/2016
Стамбена изградња	8,3%	-0,4	-1,2
Готовински кредити	7,2%	-0,4	-2,7
Кредитне картице	12,6%	0,1	-1,1
Минусни салдо по текућим рачунима	15,5%	-0,7	-0,8
Потрошачки кредити	21,2%	-0,4	-0,6

Извор: Народна банка Србије.

⁸ Укључује: становништво, предузетнике, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистроване пољопривредне произвођаче.

Највиши бруто NPL показатељ физичких лица на крају марта 2017. године (21,2%) забележен је у категорији потрошачких кредита (чије је учешће у укупним кредитима датим физичким лицима 2,1%, а у укупном NPL тих лица 4,6%). Следе минуси по текућим рачунима са показатељем 15,5% (3,1% кредита, 5,0% NPL), кредитне картице са 12,6% (4,1% кредита, 5,3% NPL), готовински са 7,2%, док је код стамбених кредита, као најзначајније категорије овај показатељ 8,3%. Забележен је пад бруто NPL показатеља код свих намена осим код кредита по кредитним картицама.

Графикон 3.4.6. Структура проблематичних кредита физичким лицима
31. март 2017.

4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

4.1. Структура извора средстава

Примарни извор финансирања банака у Србији чине примљени депозити⁹, са учешћем у укупној пасиви од 69,6%. Сопствени извори финансирања на крају првог тромесечја 2017. године учествују у пасиви са 19,9%, док примљени кредити чине 7,1% пасиве.

Табела 4.1. Промена кључних позиција пасиве банкарског сектора

(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
Депозити и остале обавезе	2.470.352	-42.872	171.120	-1,7%	7,4%
<i>према банкама, ДФО и централној банци</i>	266.216	-45.028	-53.023	-14,5%	-16,6%
<i>према другим комитентима</i>	2.204.136	2.156	224.144	0,1%	11,3%
Издате сопствене ХоВ и друга позајмљена средства	123	0	-1	0,0%	-0,5%
Субординиране обавезе	45.269	-302	-18.859	-0,7%	-29,4%
Резервисања	11.558	-203	-141	-1,7%	-1,2%
Акцијски и остали капитал	402.754	1.241	-353	0,3%	-0,1%
Добитак	77.886	-1.216	8.558	-1,5%	12,3%
Губитак	44.532	482	-280	1,1%	-0,6%
Резерве и нереализовани губици	202.586	6.665	-204	3,4%	-0,1%
Остало	41.971	3.632	4.275	9,5%	11,3%
Укупна пасива банкарског сектора	3.207.967	-33.537	164.677	-1,0%	5,4%

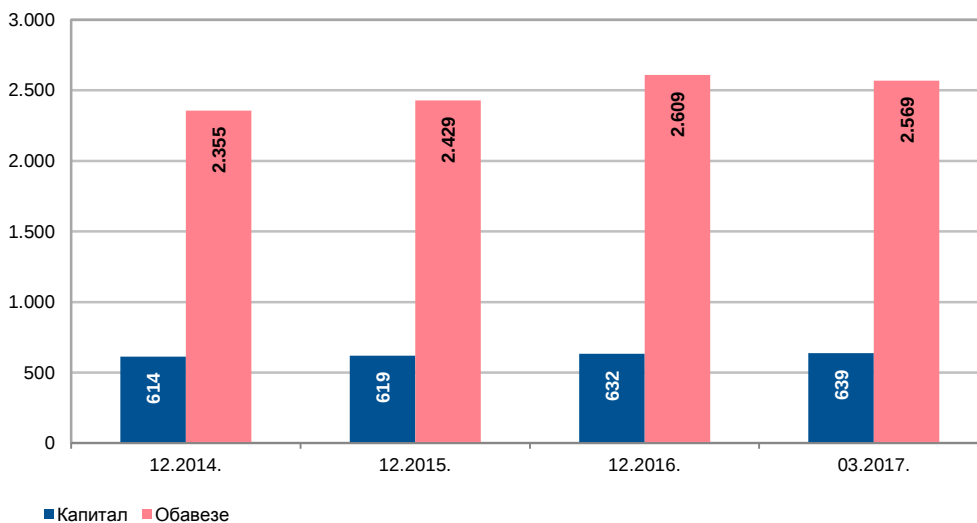
Извор: Народна банка Србије

Укупне обавезе банкарског сектора мање су за 39,7 млрд дин. (за 1,5%) у односу на крај претходног тромесечја. Смањење нивоа обавеза доминантно је резултат пада категорије “Депозити и остале обавезе према другим комитентима“ за 42,9 млрд дин. (за 1,7%). Насупрот томе, укупан капитал банкарског сектора је у току првог тромесечја 2017. године повећан за 6,2 млрд дин. (за 1,0%), што је утицало и на раст његовог учешћа у укупној билансној пасиви (са 19,5% на 19,9%).

У погледу валутне структуре, током првог тромесечја 2017. године дошло је до благог смањења удела динарских извора финансирања, са 42,8% на 42,5%. Код девизног дела пасиве, константно доминантна валута је евро, који чини 89,3% укупних девизних обавеза, док остатак углавном чине обавезе у америчком долару (6,4%) и швајцарским францима (3,4%).

⁹ Укључују трансакционе и остале депозите, као део категорије: Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци и Депозити према другим комитентима.

Графикон 4.1. Капитал и обавезе банкарског сектора
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

4.2. Депозити

Укупни примљени депозити банака на крају првог тромесечја 2017. године износе 2.234,1 млрд дин., што представља смањење за 18,3 млрд дин. (0,8%) у односу на крај претходног тромесечја. И поред повећања депозита становништва за 15,2 млрд дин. (у делу девизних трансакционих депозита), на наведени пад у највећој мери је утицало смањење депозита привредних друштава за 20,0 млрд дин. (највише код динарских трансакционих депозита) и страних лица (остали депозити у страној валути).

Услед смањења динарских трансакционих депозита удео девизних и девизно индексираних депозита је благо порастао, са 69,3% на 70,4%. Доминантна валута је евро, са уделом у укупним девизним и девизно индексираним депозитима од 88,7%. Остатак девизних и девизно индексираних депозита већином се односи на депозите у америчким доларима (7,3%) и швајцарским францима (3,1%).

Краткорочно депонована средства¹⁰ чине већински део примљених депозита банака у Србији. Преко половине свих депозита банкарског сектора су депозити по виђењу (59,9%), следе депозити са преосталом рочношћу до једне године са учешћем од 32,9%, док депозити са преосталом рочношћу преко годину дана учествују са 7,2% у укупним депозитима. Повећање учешћа у односу на претходно тромесечје је приметно код депозита по виђењу (1,0 п.п.), док је смањење евидентирано код

¹⁰ По преосталој рочности

краткорочно орочених депозита (0,5 п.п.) и код дугорочно орочених депозита (0,5 п.п.).

Када се структура депозита посматра по иницијалној (уговореној) рочности и даље су доминантна категорија депозити по виђењу (59,7%), потом депозити уговорени до једне године који чине 28,0%, а 12,3% свих депозита је уговорено на рок преко годину дана. Наведена структура и овог тромесечја указује на смањење удела дугорочних депозита највише у корист депозита по виђењу у посматраном тромесечју.

Укупни штедни депозити становништва¹¹ су, у поређењу са стањем на крају претходног тромесечја, смањени за 2,8 млрд дин. (0,4%) и на крају првог тромесечја 2017. године износе 792,7 млрд дин. Поменути пад није резултат повлачења штедних улога, већ је последица доспећа штедне и преласка на рачуне трансакционих девизних депозита, који су у посматраном периоду забележили раст од 20,0 млрд дин. Девизна штедња представља доминантну категорију у укупним штедним депозитима становништва, са уделом од 94,1%, док је удео динарске штедне 5,9% на крају марта 2017. године. У односу на претходно тромесечје, динарска штедња је забележила раст од 1,4 млрд дин., док је девизна штедња смањена за 4,2 млрд дин.

Укупни депозити становништва у инострану валути на крају првог тромесечја 2017. године износе 1.077,0 млрд дин. (што представља раст од 1,5% у односу на крај претходног тромесечја) и чине их претежно штедни депозити (73,6%).

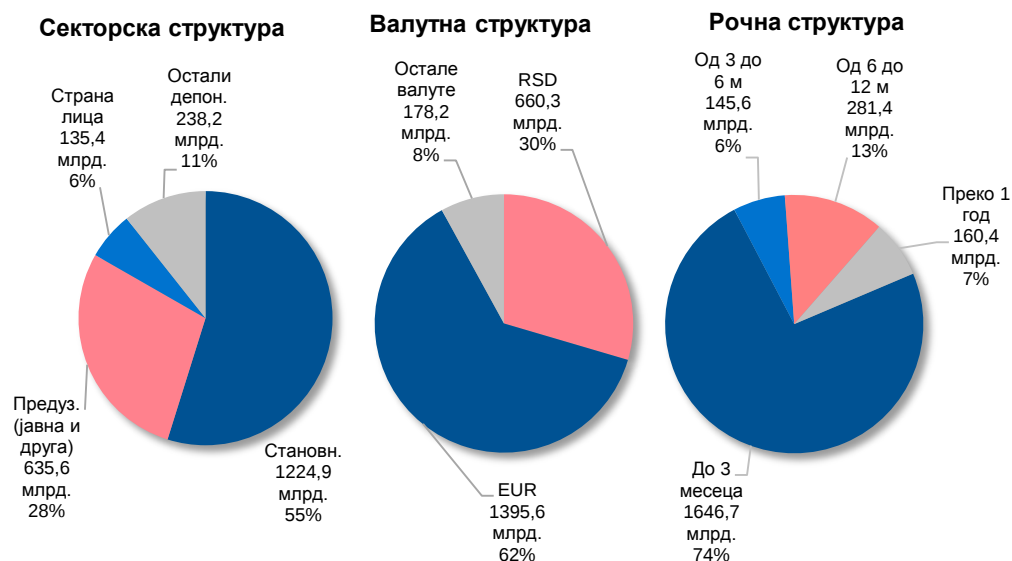
Табела 4.2. Промене нивоа депозита
(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
Сектор финансија и осигурања	59.432	-2.411	-8	-3,9%	0,0%
Јавни сектор	39.070	-874	1.913	-2,2%	5,1%
Јавна предузећа	140.540	2.268	15.483	1,6%	12,4%
Становништво	1.224.937	15.153	83.890	1,3%	7,4%
Привредна друштва	495.033	-19.976	96.729	-3,9%	24,3%
Страна лица и стране банке	135.385	-11.346	15.979	-7,7%	13,4%
Остали сектори	139.659	-1.146	17.508	-0,8%	14,3%
Укупни депозити	2.234.056	-18.331	231.494	-0,8%	11,6%

Извор: Народна банка Србије.

¹¹ Рачуни 402 и 502 из Контног оквира, Сектор 6 (домаћа физичка лица и страна физичка лица – резиденти)

Графикон 4.2. Структура депозита банкарског сектора Србије
31.март 2017.

Извор: Народна банка Србије.

4.3. Укупно кредитно задужење банака

Стање укупног кредитног задужења банкарског сектора је на крају првог тромесечја 2017. године износило 228,9 млрд. динара, што представља смањење у односу на претходно тромесечје за 24,6 млрд. динара (9,7%). Смањење је забележено код свих ставки, највише у делу примљених кредита за 11,1 млрд. динара.

Табела 4.3. Промена нивоа кредитног задужења банака
(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
„Overnight“	41.216	-9.267	-643	-18,4%	-1,5%
Примљени кредити	180.729	-11.089	-57.891	-5,8%	-24,3%
Остале финансијске обавезе	6.994	-4.223	888	-37,6%	14,5%
Укупни узети кредити	228.939	-24.579	-57.646	-9,7%	-20,1%

Извор: Народна банка Србије.

Највећу појединачну ставку у укупним кредитним задужењима представљају примљени кредити (доминантно од матица и међународних финансијских институција) са уделом од 78,9% (на крају претходног тромесечја: 75,7%) и обавезе по „overnight“ кредитима са 18,0% (на крају претходног тромесечја: 19,9%), док остале финансијске обавезе чине 3,1% (на крају претходног тромесечја: 4,4%).

Код банака у већинском власништву страних лица налази се 91,2% укупног кредитног задужења банкарског сектора, 87,0% „overnight“ кредита, 92,2% примљених кредита и 90,3% осталих финансијских обавеза.

Преовлађујућа валута задужења је евро, која са 196,3 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 216,2 млрд дин.) чини 85,7% укупних кредитних задужења. Обавезе у динарима износе 24,0 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 26,9 млрд дин.) и чине 10,5% укупних кредитних задужења, док банке у швајцарским францима дугују 7,0 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 7,9 млрд дин.), што је 3,1% укупних кредитних задужења.

4.4. Обавезе према иностранству

На крају првог тромесечја 2017. године укупан дуг банака према иностранству по кредитним пословима био је на нивоу од 139,9 млрд дин. и у односу на претходно тромесечје смањен је за 14,2 млрд дин. (9,2%). Задржан је висок степен концентрације у овом сегменту, јер се од 18 банака које имају примљене кредите из иностранства, издвајају три банке са 55,5% целокупног износа тог задужења. Такође, само једна банка има узете „overnight“ кредите из иностранства.

И поред повећања „overnight“ кредита, дугорочни кредити доминирају у рочној структури задужења у иностранству, са учешћем од 80,6% (на крају претходног тромесечја: 75,6%).

Табела 4.4. Промена нивоа кредитног задужења банака у иностранству
(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
„Overnight“	11.281	-6.055	8.625	-34,9%	324,7%
Примљени кредити	127.473	-7.833	-49.537	-5,8%	-28,0%
Остале финансијске обавезе	1.176	-304	188	-20,5%	19,0%
Укупни узети кредити	139.929	-14.191	-40.724	-9,2%	-22,5%

Извор: Народна банка Србије.

Валутна структура кредитног задужења у иностранству је, у односу на претходно тромесечје, опет благо померена у корист валуте евро, имајући у виду да је 94,9% кредитног задужења у иностранству у еврима (на крају претходног тромесечја: 94,6%, а на крају 2015. године 88,4%). Задужење у швајцарским францима је са непромењеним уделом од 4,9% (задужење у швајцарским францима је крајем 2014. и 2015. године превазилазило 10%).

4.5. Субординиране обавезе

Укупне субординиране обавезе банака у Србији су на крају првог тромесечја 2017. године износиле 45,0 млрд дин., што је за 0,5 млрд дин. (1,1%) мање у односу на крај претходног тромесечја. Тиме је тренд смањења субординираних обавеза настављен.

Од укупних субординираних обавеза, према страним банкама је 67,7%, страним правним лицима 17,5%, међународним финансијским институцијама 13,8% и 1,0% према привредним друштвима.

Задужење банкарског сектора по основу субординираних обавеза је и даље доминантно у еврима и то са процентом од 82,1%, обавезе у швајцарским францима износе 16,5%; 1,0% су чиниле обавезе у динарима, док је преосталих 0,4% у осталим валутама.

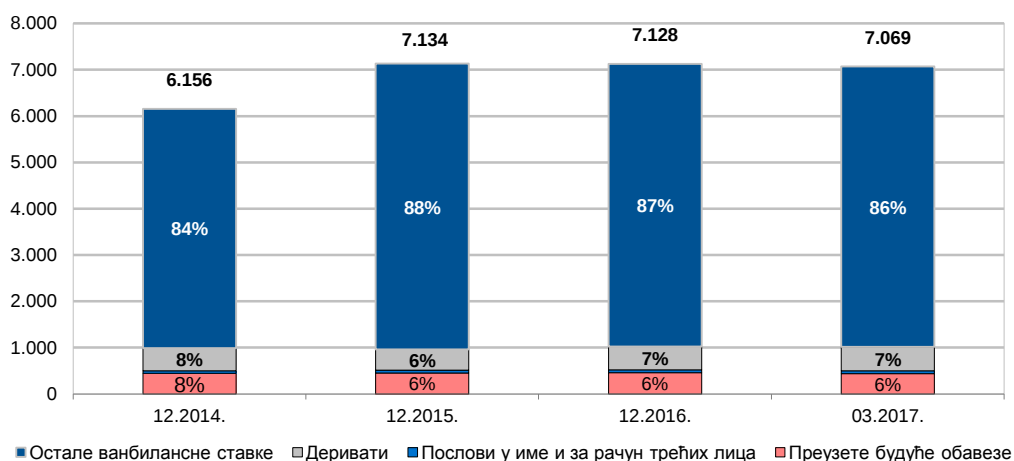
Присутна је висока концентрација, будући да се од укупно 16 банака које имају ове обавезе, издвајају две банке по висини субординираних обавеза са 34,5% свих субординираних обавеза банкарског сектора.

Имајући у виду регулаторна ограничења за укључивање субординираних обавеза у допунски, односно регулаторни капитал, од укупних субординираних обавеза банке су у допунски капитал могле да укључе свега 45,9% укупног износа.

5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

На крају првог тромесечја 2017. године укупне ванбилансне ставке на нивоу банкарског сектора износе 7.068,8 млрд дин. и њихов ниво је незнатно смањен у односу на крај претходног тромесечја (за 0,8%), првенствено по основу смањења у сегменту Друге ванбилансне ставке (за 66,3 млрд дин.), односно у делу Примљена материјална средства обезбеђења. У непромењеној структури ванбиланса банкарског сектора, поред ставке Друге ванбилансне ставке (са уделом од 81,3%), остале значајније ставке су: Деривати са 7,3% и Дате гаранције и друга јемства са 3,7%.

Графикон 5.1. **Ванбилансне ставке**
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Ванбилансне позиције и даље остају највише концентрисан сегмент пословања банака у Србији, с обзиром да је на крају посматраног периода банка са највећим износом ванбилансних ставки учествовала са 23,8% у укупним ванбилансним ставкама банкарског сектора и да су вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса за све врсте ванбилансних ставки и за укупне ванбилансне ставке изнад 1.000 индексних поена (1039).

И даље се највећи део свих ванбилансних ставки (89,6%) односи на неризичне позиције и то: примљена материјална средства обезбеђења, примљене гаранције и друга јемства за измирење обавеза дужника банке, кастоди послове и осталу ванбилансну активу.

Део ванбилансних ставки који се класификује (односно који се сматра ризичним) на крају првог тромесечја 2017. године је износио 737,5 млрд дин. (повећање за 17,1 млрд дин. односно 2,4%).

На крају првог тромесечја 2017. године преузете потенцијалне обавезе¹² износиле су 440,3 млрд дин. (смањење за 18,8 млрд дин. односно 4,1% у односу на крај претходног тромесечја) и чиниле су 6,2% укупних ванбилансних ставки (крај претходног тромесечја: 6,4%).

Табела 5.1. **Промене нивоа ванбилансних позиција банкарског сектора Србије**
(у млн RSD, у %)

	износ 31/03/2017	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31/12/2016	31/03/2016	31/12/2016	31/03/2016
Дате гаранције и друга јемства	264.300	-5.718	10.474	-2,1%	4,1%
Потраживања по дериватима	518.997	10.679	108.502	2,1%	26,4%
Преузете и остале неопозиве обавезе	176.054	-12.999	-3.578	-6,9%	-2,0%
Хартије од вредности примљене у залог	179.807	-1.765	30.869	-1,0%	20,7%
Јемства за обавезе	92.522	-299	6.490	-0,3%	7,5%
Друга ванбилансна актива	5.747.553	-66.308	-136.786	-1,1%	-2,3%
Остало	89.555	16.736	8.864	23,0%	11,0%
Укупна ванбилансна актива	7.068.788	-59.673	24.835	-0,8%	0,4%

Извор: Народна банка Србије.

¹² Дате гаранције и друга јемства, преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите и пласмане и остале преузете неопозиве обавезе.

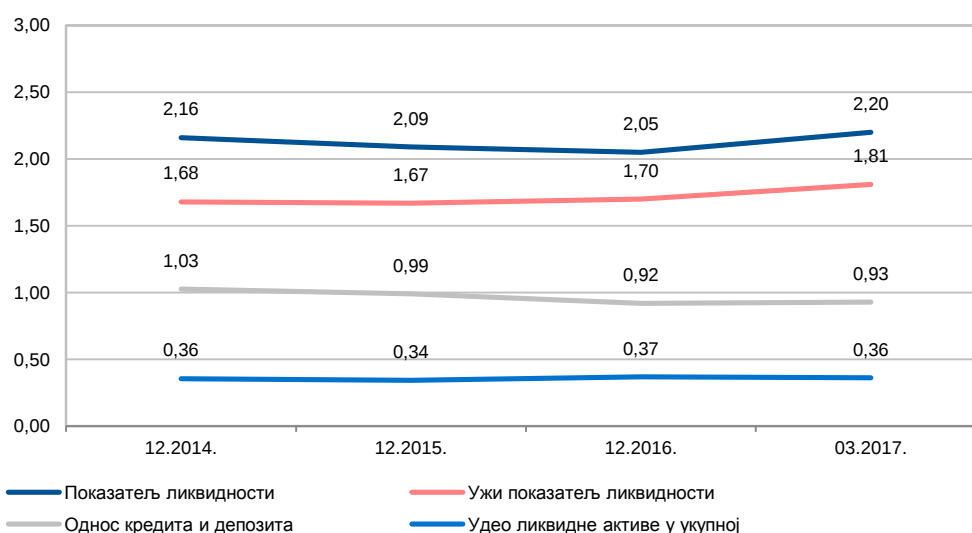
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА

Банкарски сектор Србије располаже значајним вишковима ликвидних средстава у дужем временском периоду, имајући у виду референтне вредности показатеља ликвидности. Просечан месечни показатељ ликвидности банака на крају првог тромесечја 2017. године износи 2,20 што је повећање у односу на крај 2016. године (2,05) и знатно изнад регулаторног минимума од 1,0. Ужи показатељ ликвидности на нивоу банкарског сектора износи 1,81 (прописани минимум је 0,7).

Учешће ликвидне aktive у укупној билансној активи банкарског сектора је стабилно, достижући 36,3% на крају првог тромесечја 2017. године.

На крају првог тромесечја 2017. године стање пласмана банака по репо трансакцијама са Народном банком Србије је повећано у односу на децембар 2016. године, са 33,8 млрд дин. на 59,3 млрд дин. Повећан је и број банака које су пласирале средства у репо трансакције (са 9 на 19 банака). За разлику од репо пласмана, у сегменту државних хартија од вредности, на крају марта 2017. године, укупна вредност портфолија износи 634,8 млрд дин., односно, 0,2% мање у односу на претходно тромесечје. У структури хартија од вредности, присутан је већ дуже време тренд раста код хартија од вредности деноминованих у еврима, чији удео износи 38,8% (што је за 0,3 п.п. више у односу на претходно тромесечје).

Графикон 6.1. Показатељи ликвидности банкарског сектора

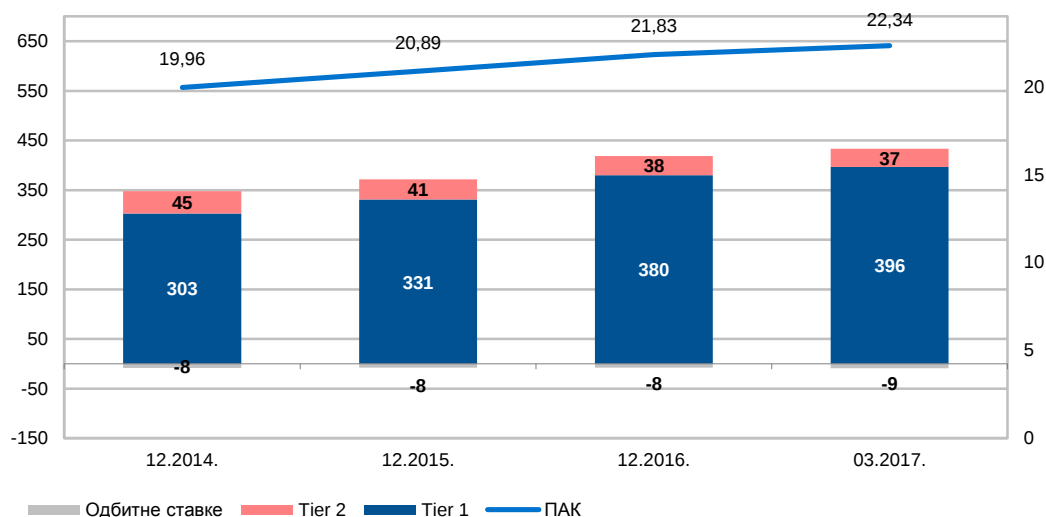

Извор: Народна банка Србије.

7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

Банкарски сектор Србије је адекватно капитализован, како са аспекта оствареног нивоа показатеља адекватности капитала, тако и у погледу структуре регулаторног капитала. На крају марта 2017. године, просечна вредност показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора Србије износи 22,34% (пораст од 0,51 п.п. у односу на крај 2016. године). Остварена капитална адекватност је значајно изнад прописаног минимума од стране Народне банке Србије (12%), као и изнад минимума дефинисаног Базелским стандардима (8%).

Графикон 7.1. **Регулаторни капитал и ПАК***
(у млрд RSD, ПАК у %)

* ПАК = Регулаторни показатељ адекватности капитала

Извор: Народна банка Србије.

Повећање показатеља адекватности капитала за 0,51 п.п. у односу на претходно тромесечје је последица нешто интензивнијег пораста регулаторног капитала (повећање за 3,3%) у односу на раст укупних капиталних захтева (повећање за 0,9%).

У структури капиталних захтева, доминантно учешће имају капитални захтеви за кредитни ризик (87,6%), имајући у виду традиционалне пословне моделе банака ослоњене на кредитирање привреде и становништва. Следе капитални захтеви за оперативни ризик са уделом од 11,4%, док је учешће капиталних захтева за тржишне ризике на занемарљиво ниском нивоу од 1%.

Графикон 7.2. Капитални захтеви
(у %)
31. март 2017.

Током целе 2016. године и почетком 2017. године, регулаторни капитал банкарског сектора исказује тренд умереног повећања. У посматраном тромесечју је забележен пораст за 3,3% (у апсолутном износу: 13,6 млрд дин.), док је у целој 2016. години забележена стопа раста од 12,9%.

Структуру регулаторног капитала чине: основни капитал - Tier 1 капитал (као најквалитетнији део регулаторног капитала) са учешћем од 92,3% и допунски (Tier 2) капитал са уделом од 7,7%.

Основни капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала) је на крају првог тромесечја 2017. године износио 396,4 млрд дин., што је за 4,3% (или 16,4 млрд дин.) више у односу на крај 2016. године. Највећи позитиван ефекат на ниво основног капитала банака имало је ослобађање 8,1 млрд дин. потребне резерве за процењене губитке по основу кредитног ризика, као и повећање резерви за 7,5 млрд дин.

Након умањења за преостале прописане одбитне ставке од капитала, основни капитал износи 391,6 млрд дин., што је за 15,8 млрд дин. више у односу на крај 2016. године.

Допунски капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала), који се превасходно састоји од: субординираних обавеза (56,1%) и ревалоризационих резерви (36,8%), је смањен у односу на крај претходног тромесечја за 1,7 млрд дин. (4,3%) и износи 36,8 млрд дин. Субординиране обавезе које испуњавају услове за укључивање у допунски капитал су смањене за 6,4% (на 20,6 млрд дин.), док су ревалоризационе резерве незнатно смањене (за 0,2 млн дин.) у односу на крај претходног тромесечја. После умањења за преостале прописане одбитне ставке од капитала, допунски капитал износи 32,5 млрд дин., што је мање у односу на ниво са краја претходног тромесечја за 6,4 млрд дин. (2,2%).

У односу на претходно тромесечје *leverage*¹³ рацио банкарског сектора је благо повећан, тако да са стањем на дан 31.3.2017. године, рачуноводствени билансни капитал износи 19,91% од укупне билансне суме банака.

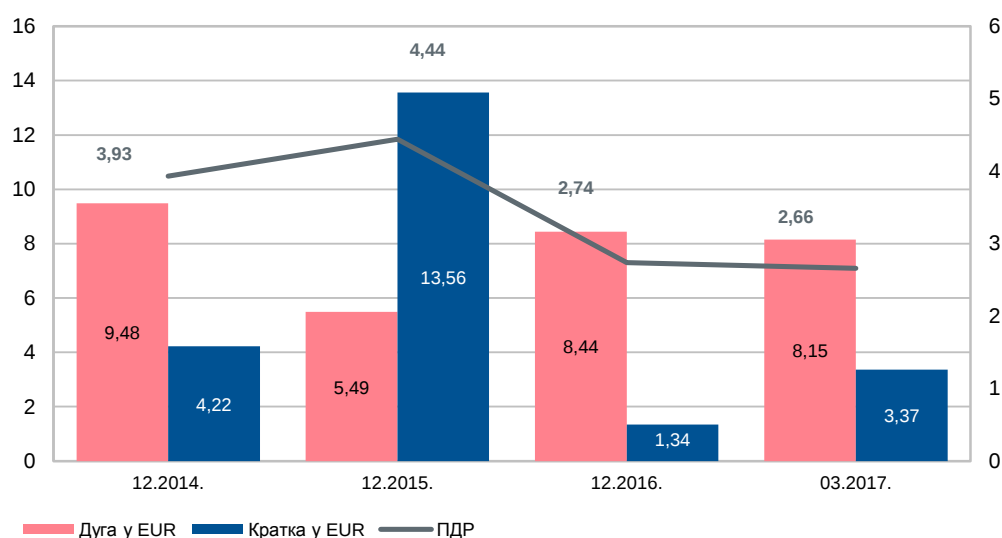
¹³ Показатељ односа рачуноводственог (билансног) капитала и билансне активе банака.

8. ДЕВИЗНИ РИЗИК

На крају првог тромесечја 2017. године банкарски сектор Србије је исказао дугу отворену девизну позицију у укупном износу од 11,2 млрд дин. (не укључујући позиције у злату). Нето дуга отворена девизна позиција на крају марта 2017. је евидентирана код 22 банке, док је нето кратка отворена девизна позиција забележена код преосталих 8 банака.

Банке у Србији су на дан 31.03.2017. године исказивале своју нето дугу отворену позицију у еврима и америчким доларима (8,15 и 2,30 млрд дин. респективно), док су у швајцарским францима (1,59 млрд дин.) заузимале нето кратку позицију.

Графикон 8.1. Квартални преглед дуге и кратке девизне позиције за EUR и показатељ девизног ризика (у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Показатељ девизног ризика на нивоу целокупног банкарског сектора Србије на крају марта 2017. године износи 2,66%, осликавајући и овог тромесечја релативно низак ризик у девизном знаку у односу на максимално прописану вредност показатеља девизног ризика (20% од вредности капитала банака).

9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

У оквиру своје регулаторне надлежности у области контроле пословања банака Народна банка Србије током првог тромесечја 2017. године није доносила нове прописе, нити је вршила измене постојећих.